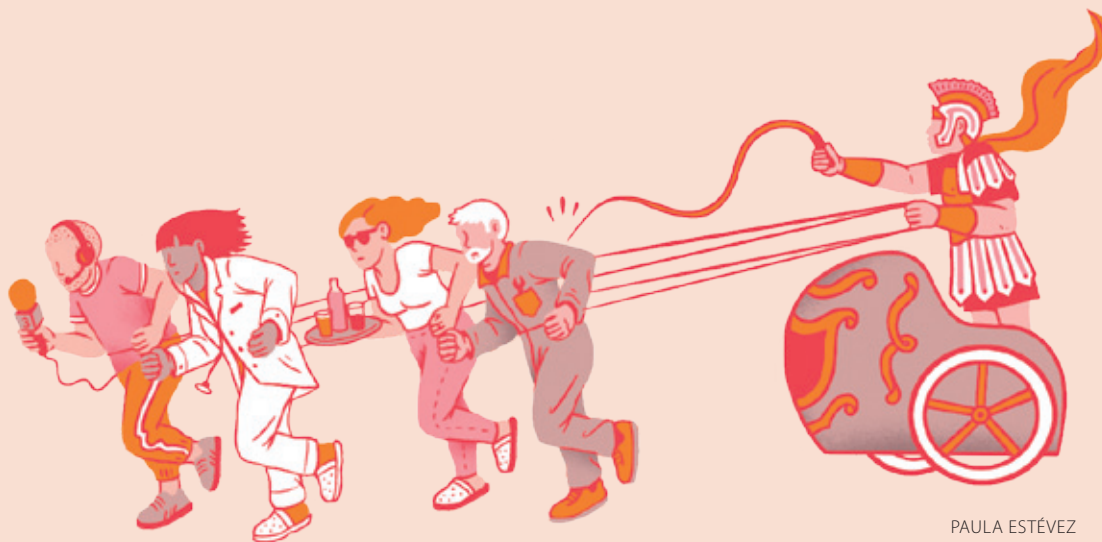

Lanean ongizateaz

PAULA ESTÉVEZ

KATIXA DOLHARE-ZALDUNBIDE
IDAZLEA

az, Baigorriko ibarrean kokatua den Aldude aldeko aldean sei hilabetez bildu ziren herritarrak, lanaren kontzeptuaz gogoetatzeko: zer den lanari lotutako sinbologia, nolako tokia duen lanak gure bizietan edo tokiko ekonomian, eta abar. Gauza batek harritu ninduen solasaldietan: *Ongizatea lanean* gaia agertzean, herritar gehienek adierazi zuten ez zutela horretaz mintzatzeko gogorik, iduri eta balio gabeko gaia zela, denborarik galtzea merezi ez zuena. Zenbaitzuek halere horretaz hitz egin nahi izan zuten. Besteek erantzun zieten normal zela lana zailtasuna, arrangura eta minarekin lotzea, lana betidanik egin behar dorde eta latza delako. “Benetako euskaldunek” bekatu-tzat zeukaten alferkeria.

Baserri aldean, baita hirietako lantegietan ere hedatua den ikusmolde horrek badu zerikusirik *Biblia*-k azaltzen duen lanaren kontzeptzioarekin, hain zuzen ere Jainkoaren madarikazio edo zigor saihetsezinarekin. Erran beharrekoa da, Ipar Euskal Herriari dagokionez bederen, hizkuntzalari frantsesek beren falta badutela ere lanaren ikusteko manera horretan. Alabaina, orain arteko linguista eta orokorrean irakasle

gehienek erakutsi dute frantsesezko *travail* hitza latinezko *tripaliare* aditzetik datorkeela, horrek erran nahi duelarik “sufriarazi, torturatu *trepalium* tresnarekin”. Lan egitea torturatua izatea liteke, fisikoki lehenik, ondotik moralki. Gainera, Blaise Pascal XVII. mendeko filosofoaren gogoeta famatuen ildotik ariz, uler daiteke oinaze hori onartzekoa dugula. Ezen, logelan geldirik egoten bagina, nagi, galdera existentzialak bururatuko litzaizkiguke, eta heriotzari buruzko pentsaketek eroarazi gaitzakete. Aterabiderik ez, beraz: lana ezinbesteko pairamena genuke, bizi osoan onartu beharra, sufrimendu handiagoak, hots existentzialistak, ez gaitzaten leher. Horra hor bidea zabaldua daukatela ameskeria saltzaileek, aisialdi hutsal banatzaileek.

Bizkitartean, hizkuntzalari frantses berri batzuek frogatu dute *travail* hitzak, *trabajo* izenak bezala, etimologikoki erran nahiko lukeela “xede berezi bati buruzko tentsioa, oztopoak oztopo”. Hara non lan egitea bilaka daitekeen indar baikorra: bizitzari zentzua ematen dion oldarra. Arrunt bestelako ideologia batean oinarritu dezakegu gure burua horrelako azalpenarekin.

Hizkuntzalaritzatik datorren anekdota esanguratsu horrek ongi islatzen du, ene ustez, egungo lan mundua. Gaztetan loratze menturan hautatzen da lanbide bat edo bestea, hainbat traba gaindituz, baina gero eta zailago da oso ongi sentitzea lanean, nagusien edo gizartearen presioa sentitzen duelako, lan zama gero eta handiagoa bere gain hartu behar duelako, haurrik eta familia bizitza sanorik ez edukitzea aukeratu behar duen lan erritmoarengatik, etengabeko beldurrean iraun behar duelako. Lanean ongi izatea lan ona egiteko eta lanean zorionsua izateko, hori bai dela egungo erronka premiatsuenetarik.

Gogora heldu zait hemen Jean de La Fontaine idazle jeinutsua. Ez zuen gizarteak inposatutako lan torturatzailearik egin bere bizitzan, idazle soila izan zen –eta probokazioz bere epitafiotzat hitz hauek asmatu zituen: “Honek denbora ongi baliatu zuen: erdia lotan, bestea alfer”. Baina idazle gisa langile miresgarria izan zen, *Laborariak eta honen haurrak* alegian agertzen den gisara, lanak edozein altxorrek baino gehiago aberastu baitezake jendea –lanean ongi sentituz geroz–. ●